

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.016.12.2015

P/15/106

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Yba

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/106 – Zlecenie usług prawniczych przez jednostki sektora finansów publicznych w województwie dolnośląskim
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	1. Jakub Mucha, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 94059 z dnia 16 lipca 2015 r. 2. Mieczysław Tadeusz Obrzut, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 94073 z dnia 30 lipca 2015 r. (dowody: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Siechnicach (ul. Jana Pawła II 14 – kod: 55-011), dalej „UM w Siechnicach” lub „Urząd”
Kierownik jednostki kontrolowanej	Milan Ušák – Burmistrz od dnia 9 grudnia 2010 r. (dalej „Burmistrz”) (dowód: akta kontroli str. 5-7)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹, działalność Urzędu w zakresie dotyczącym zlecenia usług prawniczych w latach 2013-2015 (I półrocze).

Uzasadnienie oceny ogólnej

Podstawą oceny ogólnej były oceny cząstkowe sformułowane w odniesieniu do działań w zakresie: [1] przyjętych rozwiązań organizacyjnych dotyczących obsługi prawnej, w tym zlecenia usług prawniczych podmiotom zewnętrznym (pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości); [2] zlecenia usług prawniczych podmiotom zewnętrznym, zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. – *Prawo zamówień publicznych*² (dalej: „Pzp”) oraz procedurami wewnętrznymi (negatywna), a także [3] realizacji umów na usługi prawnicze (pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości).

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: [1] niedokonywania oceny pracowniczego radcy prawnego zatrudnionego w Urzędzie; [2] zlecenia usług notarialnych z pominięciem uregulowań wewnętrznych w sprawie zamówień publicznych; [3] nierzetelnego ustalenia wartości szacunkowej zamówień na zlecenie usług prawniczych; [4] nieprzestrzegania wymogów Pzp w zakresie dokumentowania przebiegu dwóch przeprowadzonych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego; [5] braku kontrasygnaty Skarbnika Gminy w przypadku zawarcia jednej z umów; [6] nienależnego wypłacenia wynagrodzenia w łącznej kwocie 18,6 tys. zł z tytułu realizacji dwóch umów na świadczenie usług prawnych; [7] niezgodnego z umową rozliczenia kosztów zastępstwa procesowego wynikających z jednej z zawartych umów, co skutkowało zaniżeniem wypłaconego wykonawcy wynagrodzenia w kwocie 1,2 tys. zł.

¹Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

²Dz. U. z 2013 r. poz. 907 ze zm.

Rezultatem przeprowadzonych badań kontrolnych była także uwaga dotycząca zapisów umowy zawartej z kancelarią prawną, w której nie w pełni zabezpieczono interesy Urzędu w przypadku odzyskiwania przez Gminę podatku VAT.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Przyjęte rozwiązania organizacyjne w zakresie obsługi prawnej, w tym dotyczące zlecenia usług prawniczych podmiotom zewnętrznym

Opis stanu faktycznego

1. W strukturze organizacyjnej Urzędu od 1 stycznia 2013 r. uwzględniono samodzielne stanowisko do obsługi prawnej³, którego zadaniem była obsługa prawna organów Gminy⁴. Stanowisko to podlegało bezpośrednio Burmistrzowi i jego zastępcy.

W styczniu 2014 r. w Urzędzie utworzony został⁵ Zespół ds. Obsługi Prawnej, do którego zadań należało: a) obsługa prawna organów i jednostek organizacyjnych Gminy, w tym opiniowanie projektów umów i porozumień, projektów uchwał i zarządzeń oraz sporządzanie opinii prawnych, b) reprezentowanie organów i jednostek organizacyjnych Gminy w postępowaniach sądowych, administracyjnych i egzekucyjnych, c) udzielanie porad prawnych w zakresie bieżącej działalności Urzędu i innych jednostek organizacyjnych Gminy.

W 2013 r. na stanowisku obsługi prawnej zatrudniona była jedna osoba (na pełny etat) posiadająca uprawnienia radcy prawnego, a od 4 lutego 2014 r. w utworzonym Zespole ds. Obsługi Prawnej zatrudnione były dwie osoby (na dwa etaty), w tym po jednym na stanowisku radcy prawnego i na stanowisku specjalisty ds. prawnych. Analiza realizacji obowiązków z umowy prac radcy prawnego, w zakresie dotyczącym czasu pracy w Urzędzie, nie wykazała nieprawidłowości. Radca prawny w dniu 31 grudnia 2012 r. złożył oświadczenie o nieprzewodzeniu działalności gospodarczej.

Relacja kosztów zleconych usług prawniczych do kosztów wynagrodzeń pracowników zatrudnionych (w tym wydatków z tytułu zastępstwa procesowego) do obsługi prawnej Urzędu w okresie badanym (od 1 stycznia 2013 r. do 30 czerwca 2015 r.) kształtowała się na poziomie 429,4% (1 418,9 tys. zł/330,4 tys. zł)⁶.

Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach obsługi prawnej Urzędu w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 30 czerwca 2015 r. nie byli poddani ocenie w trybie określonym w art. 27 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o *pracownikach samorządowych*⁷. Zarządzeniem Burmistrza Siechnic z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie ocen kwalifikacyjnych pracowników Urzędu Miejskiego w Siechnicach⁸ wprowadzono zapis, że oceny radcy prawnego dokonuje Burmistrz

³ Utworzone w oparciu o Regulamin organizacyjny Urzędu obowiązujący od 2009 r. na podstawie Zarządzenia ówczesnego Wójta Gminy Święta Katarzyna z 27 maja 2009 r.

⁴ Gmina Siechnice została utworzona na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lipca 2009 r. w sprawie utworzenia, ustalenia granic i nazw gmin oraz siedzib ich władz, ustalenia granic niektórych miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta (Dz. U. z 2009 r. Nr 120, poz. 1000). Na podstawie tego rozporządzenia z dniem 1 stycznia 2010 r. zmieniła się siedziba władz Gminy Święta Katarzyna (została przeniesiona do Siechnic), a sama Gmina zmieniła nazwę na Gmina Siechnice.

⁵ Na podstawie Zarządzenia nr 104/2013 Burmistrza Siechnic z dnia 31 grudnia 2013 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Siechnicach – weszło ono w życie w terminie 14 dni od zapoznania się z jego treścią przez pracowników Urzędu.

⁶ W poszczególnych latach relacja ta wynosiła odpowiednio: 1 276,5%; 61,8%; 106,7%.

⁷ Do dnia 8 września 2014 r. Dz. U. z 2008 r., Nr 223, poz. 1458 ze zm., od dnia 9 września 2014 r. Dz. U. z 2014 r., poz. 1202 ze zm.

⁸ Zarządzenie nr K/20/2015, obowiązujące od dnia jego przyjęcia.

z uwzględnieniem postanowień art. 16 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych⁹.

(dowody: akta kontroli str. 8-9, 11-13, 15, 27-37, 179-182, 185-195, 402-403)

2. W badanym okresie w Urzędzie nie opracowano i nie wdrożono osobnej procedury regulującej zasady zlecania usług prawnym podmiotom zewnętrznym. Udzielanie tych usług oparte było o wewnętrzne uregulowania dotyczące zlecania zamówień publicznych przez kontrolowaną jednostkę¹⁰.

(dowody: akta kontroli str. 49-82, 402-403)

3. Obowiązujące w Urzędzie w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 30 czerwca 2015 r. zasady udzielania zamówień publicznych podmiotom zewnętrznym na usługi, w tym na usługi prawnicze, określały komórki i stanowiska organizacyjne, które realizowały zadania związane z planowaniem, przygotowaniem, przeprowadzaniem zamówień, podpisywaniem umów. Niemniej regulacje te nie przewidywały weryfikacji zasadności zlecania usług prawniczych podmiotom zewnętrznym zwłaszcza, że w Urzędzie zatrudniony był radca prawny, którego głównym obowiązkiem była obsługa prawna jednostki, w której był zatrudniony.

Regulacje te różnicowały obowiązki głównie w zależności od wartości zamówienia. Inny tryb postępowania obowiązywał dla zamówień o wartości nieprzekraczającej kwoty określonej w art. 4 ust. 8 z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*¹¹, dalej „ustawa Pzp”, a inne dla zamówień przekraczających tę wartość. Innym kryterium różnicującym te uregulowania był okres ich obowiązywania.

Dla zamówień o wartości wyższej, niż wzmiankowany próg, sposób postępowania określały przepisy ustawy Pzp, a wszystkie czynności przygotowawcze prowadziła komórka ds. zamówień publicznych (od marca 2013 r. Biuro ds. Umów i Zamówień Publicznych), a proces oceny złożonych ofert w celu wyboru najkorzystniejszej oferty prowadzony był przez komisję przetargową. Komisję powoływał Burmistrz, który jako kierownik zamawiającego zatwierdzał dokumentację z przeprowadzonego postępowania i podejmował ostateczną decyzję w sprawie wyboru najkorzystniejszej oferty.

Dla zamówień o wartości nieprzekraczającej wzmiankowanego progu komisją prowadzącą postępowanie o udzielenie zamówienia, od momentu przygotowania do momentu propozycji wyboru wykonawcy, była komórka merytoryczna. Ostateczną decyzję w sprawie wyboru wykonawcy podejmował Burmistrz, jako kierownik zamawiającego.

⁹ Dz. U. z 2015 r., poz. 507, ze zm.

¹⁰ W okresie do 21 lutego 2012 r. były to zarządzenie o nr. 37/2006 Wójta Gminy Święta Katarzyna z dnia 1 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu udzielania zamówień publicznych oraz od 1 kwietnia 2008 r. zarządzenie nr 20/2008 Wójta Gminy Święta Katarzyna z dnia 31 marca 2008 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu udzielania zamówień publicznych, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych kwoty 14 000 euro. W okresie od 21 lutego 2012 r. do 7 lipca 2014 r. były to zarządzenia o nr. : 16/1012 z dnia 21 lutego 2012 r. w sprawie Regulaminu zamówień publicznych udzielanych w Urzędzie Miejskim w Siechnicach i 17/2012 z dnia 21 lutego 2012 r. w sprawie Regulaminu zamówień publicznych udzielanych w Urzędzie Miejskim w Siechnicach, których równowartość nie przekracza wyrażonej w złotych kwoty 14 000 euro, od 7 lipca 2014 r. do nadał było to zarządzenie o nr. 67/2014 z dnia 7 lipca 2014 r. w sprawie regulaminu udzielania zamówień publicznych udzielanych w Urzędzie Miejskim w Siechnicach (regulowało ono zasady i tryb udzielania zamówień publicznych na dostawy, usługi i roboty budowlane przez komórki organizacyjne kontrolowanej jednostki w oparciu o Prawo zamówień publicznych, akty wykonawcze do niej, ustawę o finansach publicznych oraz ustawę kodeks cywilny).

¹¹ Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.

W dniu 7 kwietnia 2014 r. określono procedurę opracowywania planu zamówień publicznych¹². Przedmiotowe regulacje nie wymagały dokumentowania sposobu określania wartości zamówienia (szacowania tej wartości).

(dowody: akta kontroli str. 38-82)

4. Regulacje wewnętrzne normowały kwestie obiegu dokumentów, składu i uprawnień komisji przetargowej lub osób powoływanych do przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w Urzędzie, sposobu oceny ofert dla zamówień realizowanych w oparciu o przepisy ustawy Pzp. Natomiast dla zamówień, których wartość nie przekraczała progów ustalonych w art. 4 ust. 8 ustawy Pzp. procedury ograniczały się do oceny złożonych ofert potencjalnych wykonawców, przy czym do dnia 7 lipca 2014 r. zapraszano ich imiennie do składania ofert (co najmniej trzech oferentów), a po tej dacie zaproszenia umieszczano na stronie internetowej Urzędu lub w zwyczajowo przyjęty sposób (bez jego określenia). Umożliwiały one także prowadzenie dodatkowych negocjacji z wykonawcami, którzy złożyli oferty. Ponadto istniała możliwość rezygnacji z przedstawionego wcześniej trybu w uzasadnionych przypadkach (bez ich określenia) za zgodą kierownika Urzędu. Dopiero od 7 lipca 2014 r. ustalono procedury zawierające sposób określania wartości zamówienia. Do tego dnia jedynie we wniosku o wszczęcie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego podawano szacunkową wartość zamówienia w zł i euro oraz podstawę dokonania jej oszacowania i dzień dokonania szacunku, a także osobę dokonującą szacowania.

(dowody: akta kontroli str. 38-94, 402-403)

5. W dniu 7 lipca 2014 r.¹³ określono sposób ustalania wartości zamówienia dla zamówień między innymi na usługi, w tym prawnicze o wartości nieprzekraczającej kwot ustalonych w art. 4 ust. 8 ustawy Pzp. Niemniej w uregulowaniach wewnętrznych obowiązujących w badanym okresie w Urzędzie nie określono sposobu dokumentowania czynności związanych z ustaleniem wartości zamówienia.

(dowody: akta kontroli str. 47, 58, 66, 402-403)

6. W uregulowaniach Urzędu dotyczących udzielania zamówień publicznych obowiązujących do 7 lipca 2014 r. nie ustalono procedury sporządzania planu zamówień publicznych. Niemniej w poszczególnych latach badanego okresu w Urzędzie był sporządzany plan zamówień publicznych. Jedynie w 2014 r., w planie zamówień publicznych były ujęte 3 usługi prawnicze o łącznej wartości szacunkowej w kwocie 91,7 tys. zł. Jedną usługę planowano udzielić w trybie przetargu nieograniczonego, a dwie pozostałe (na zastępstwo procesowe) planowano udzielić w trybie art. 5 ust. 1b i art. 66 ustawy Pzp.

(dowód: akta kontroli str. 38-82, 402-403, 436)

7. Jeden z pracowników obsługi prawnej Urzędu w całym badanym okresie nie uczestniczył w szkoleniach podnoszących jego kwalifikacje. Drugi z pracowników obsługi prawnej Urzędu, zatrudniony w tej komórce organizacyjnej od 2014 r. odbył w 2014 r. trzy szkolenia, w tym jedno podnoszące jego kwalifikacje w związku z zajmowanym stanowiskiem¹⁴. Szkolenie to dotyczyło windykacji sądowej i komorniczej pieniężnych należności cywilnoprawnych sektora finansów publicznych po nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego.

¹² Plan zamówień publicznych opracowywany był w całym badanym okresie.

¹³ Zarządzenie nr 67/2014 Burmistrza Siechnic.

¹⁴ Pozostałe szkolenia to: specjalista ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi - szkolenie w związku z zastępstwem pełnomocnika Burmistrza Siechnic ds. Organizacji Pozarządowych i granice dostępu do informacji publicznych w trybie ustawy o dostępie do informacji publicznej odbyte w dniu 16 września 2014 r.

Szkolenia w zakresie podatku od towarów i usług (dalej „podatku VAT”)¹⁵ odbyli: Skarbnik Gminy¹⁶, inspektor w zakresie podatku od nieruchomości i specjalista ds. podatków¹⁷.

Szkolenia w zakresie podatku od nieruchomości odbyli: inspektor w zakresie podatku od nieruchomości¹⁸ i specjalista ds. podatków¹⁹.

(dowody: akta kontroli str. 15, 95-105)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przywołanym powyżej stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W badanym okresie Burmistrz nie dokonywał oceny pracownika zatrudnionego na stanowisku radcy prawnego.

Było to niezgodne z art. 16 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, który stanowi, że oceny pracy zawodowej radcy prawnego dokonuje kierownik jednostki organizacyjnej, po zasięgnięciu opinii radcy prawnego wskazanego przez radę okręgową izby radców prawnych.

Ponadto, zgodnie z art. 27 ust. 1-3 ustawy o pracownikach samorządowych pracownik samorządowy zatrudniony na stanowisku urzędniczym, w tym kierowniczym stanowisku urzędniczym, podlega okresowej ocenie, którą na piśmie dokonuje bezpośredni przełożony tego pracownika, nie rzadziej niż raz na 2 lata i nie częściej niż raz na 6 miesięcy. Ocena ta dotyczy wywiązywania się przez pracownika samorządowego z obowiązków wynikających z zakresu czynności na zajmowanym stanowisku oraz obowiązków określonych w art. 24 i art. 25 ust. 1 ww. ustawy.

Burmistrz wyjaśnił, że spowodowane to było brakiem zasad dokonywania ocen pracowników Urzędu, które zostały wydane w dniu 24 lipca 2015 r. i ponadto stwierdził, że wydanie tego zarządzenia jest wykonaniem ciężącego na nim obowiązku ustawowego.

(dowody: akta kontroli str. 9, 185-195, 402-403, 406, 514)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność Urzędu w zbadanym obszarze.

¹⁵ Podatnikowi (w tym przypadku gminie) prowadzącemu działalność gospodarczą i realizującemu w związku z tym różne przedsięwzięcia przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego w zakresie, w jakim towary i usługi są wykorzystywane do wykonywania czynności opodatkowanych (art. 86 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2011r. Nr 177, poz. 1054 ze zm.).

¹⁶ Podatek VAT po zmianach dla jednostek samorządu terytorialnego (15 maja 2002 r.), Szkolenie z zakresu rozliczeń podatku VAT (w czerwcu 2011 r.).

¹⁷ Zmiany w VAT w jednostkach samorządu terytorialnego po uchwałach NSA i FPS (w dniu 14 stycznia 2014 r.).

¹⁸ Podatki i opłaty lokalne: podatek od nieruchomości (26 lutego 1997 r.), Wymiar podatków lokalnych (22 lutego 2000 r.), Wymiar i pobór podatków lokalnych (22 lutego 2001 r.), Wymiar i pobór podatków lokalnych (14-15 stycznia 2003 r.), Wymiar podatków lokalnych w 2005 r., najnowsze regulacje z zakresu podatków i opłat lokalnych, projektowane zmiany w Ordynacji podatkowej (18 lutego 2005 r.), Wymiar podatków lokalnych w 2006 r. (25 stycznia 2006 r.), Podatek od nieruchomości – zagadnienia szczególne (22 czerwca 2007 r.), Opodatkowanie nieruchomości gminnych oraz ordynacja podatkowa – wybrane problemy (3 grudnia 2009 r.), Wyłączenia i zwolnienia z podatku od nieruchomości. Obowiązek prowadzenia metryki (26 kwietnia 2012 r.), Wymiar i pobór podatków i opłat lokalnych w 2013 r. (16 stycznia 2013 r.), Warsztaty dla wymiarowców, czyli wymiar podatku i co dalej (20 maja 2013 r.), najnowsze zmiany w ordynacji podatkowej, ewidencji gruntów i budynków oraz bieżące problemy dotyczące podatków lokalnych (28 maja 2014 r.).

¹⁹ Opodatkowanie nieruchomości gminnych oraz ordynacja podatkowa – wybrane problemy (3 grudnia 2009 r.), Zasady prowadzenia postępowań podatkowych, najnowsze zmiany w ordynacji podatkowej, zmiany podatku od nieruchomości, zwrot podatku akcyzowego producentom rolnym w II półroczu 2010 r. (20 października 2010 r.), Wymiar podatków od nieruchomości, rolnego i leśnego w 2012 r. (23 stycznia 2012 r.), Najnowsze zmiany w ordynacji podatkowej oraz bieżące problemy związane z podatkami i opłatami lokalnymi (14 stycznia 2013 r.).

Y. M.

2. Legalność zlecenia usług prawniczych podmiotom zewnętrznym, a także rzetelność i uzasadnienie ekonomiczne w odniesieniu do rzeczywistych potrzeb Urzędu w tym zakresie

1. W badanym okresie realizowanych było 21 umów dotyczących usług prawniczych przez osiem podmiotów, w tym trzy przez trzy podmioty w 2013 r., siedem przez cztery podmioty w 2014 r. i dziewięć przez trzy podmioty w I półroczu 2015 r. Łączna wartość wynagrodzeń umownych (wartości zawartych umów) ww. usług wyniosła 314 655,00 zł²⁰. Ogólna wartość wypłaconych wynagrodzeń za te usługi w badanym okresie wynosiła 1 418.898,80 zł, w tym: 1 235 667,80 zł w 2013 r., 91 020,00 zł w 2014 r. i 92 211,00 zł w I półroczu 2015 r.

Ponadto Urząd w badanym okresie korzystał z usług Kancelarii Notarialnej R.C. w związku z zakupem i sprzedażą nieruchomości oraz ustalaniem przez Burmistrza pełnomocnictw, wydając na ten cel łącznie 9 624,70 zł, z czego 2 302,0 zł w 2013r., 4 666,36 zł w 2014 r. i 2 656,27 zł w I półroczu 2015 r. Do czynności notarialnych (związanych ze sporządzeniem oświadczenia o dobrowolnym poddaniu się egzekucji) korzystano także z usług Kancelarii Notarialnej A.G., wydając na ten cel 861,24 zł. Usługi notarialne zlecane były bezumownie i ich udzielenie odbywało się w ww. okresie bez przeprowadzania postępowań o udzielenie zamówienia publicznego według uregulowań wewnętrznych dotyczących zamówień publicznych.

(dowody: akta kontroli str. 11-14, 106-158)

2. Zatrudniony w Urzędzie radca prawny świadczył pracę w siedzibie Urzędu w ciągu 16 godzin pracy (cztery dni po 4 godziny dziennie), na podstawie art. 18 ust. 2²¹ ustawy o radcach prawnych.

Zatrudniony od 4 lutego 2014 r. specjalista ds. prawnych, w ramach swoich obowiązków wykonywał różne czynności, w tym związane z obsługą prawną Urzędu i gminnych jednostek organizacyjnych. Obsługa prawna Urzędu, według wyjaśnienia specjalisty ds. prawnych, zajmowała mu około 80% czasu pracy. Pozostałe około 20% czasu pracy stanowiły sprawy związane z obsługą pozostałych jednostek budżetowych Gminy Siechnice.

Czas pracy radcy prawnego i specjalisty ds. prawnych rejestrowany był codziennie, poprzez wpis na miesięczną listę obecności (znajdująca się w Biurze Obsługi Klienta w Urzędzie), a po zakończeniu miesiąca przenoszono dane te na kartę ewidencji czasu pracy pracownika. Analiza ewidencji czasu pracy tych pracowników wykazała wykonywanie pracy w dni i godziny zgodne z umową pracy.

Zatrudniony w Urzędzie radca prawny wraz ze specjalistą ds. prawnych udzielał w każdym dniu urzędowania konsultacji prawnych. Ponadto ww. pracownicy w 2013 r. wydali 19 opinii prawnych, w 2014 r. – 22 opinii prawnych, a w I półroczu 2015 r. 12 opinii prawnych. Radca prawny w 2013 r. nie uczestniczył w żadnych prowadzonych w imieniu Gminy Siechnice postępowaniach przed sądami, a w latach 2014 – 2015 (I półrocze) w 16, z czego w dziewięć zakończonych zostało do końca I półrocza 2015 r. Pracownicy zajmujący się obsługą prawną Urzędu w badanym okresie nie uczestniczyli w postępowaniach przed organami administracyjnymi.

(dowody: akta kontroli str. 18-22, 27-37, 179-184, 286)

²⁰ W wartości tej nie uwzględniono wynagrodzeń umownych prowizyjnych dwóch umów: umowy z firmą D[...] i Kancelarią Adwokacką z Wrocławia. Dla tej ostatniej Urząd podał wartość umowy w kwocie 731 345,08 zł, chociaż takiej kwoty nie podano w umowie.

²¹ Czas pracy radcy prawnego w lokalu jednostki organizacyjnej nie może być krótszy niż dwie piąte czasu pracy ustalonego w zawartej z radcą prawnym umowie.

3. Zlecenie (powierzenie) podmiotom zewnętrznym usług prawniczych uregulowane zostało w Urzędzie procedurami dotyczącymi udzielania zamówień publicznych o wartościach wyższych i niższych lub równych niż określone w art. 4 pkt 8 Pzp. Środki finansowe na ich realizację ujmowano w planach finansowych (budżecie) Gminy Siechnice na poszczególne lata badanego okresu. W przypadku zapotrzebowania dokonywano zmian w budżecie Gminy²². Niemniej nie dokumentowano w formie pisemnej analizy potrzeb i korzyści z ich zlecenia.

Usługi notarialne zlecane były bezumownie i bez stosowania trybów określonych w wewnętrznych uregulowaniach (dotyczących zamówień o wartości poniżej progu określonego w art. 4 ust. 8 Pzp – dalej „uregulowania wewnętrzne ws. zamówień publicznych”). Pozostałe usługi prawnicze, w tym związane z optymalizacją VAT były zlecane w oparciu o wewnętrzne uregulowania ws. zamówień publicznych lub w trybie z wolnej ręki.

W ocenie NIK niekonkurencyjny sposób zlecenia usług prawniczych nie w pełni gwarantował zachowanie zasady optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów, wyrażonej w art. 44 ust. 3 pkt 1 lit. „b” ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²³ (dalej „ustawa ofp”), co szczegółowo przedstawiono w dalszej treści niniejszego wystąpienia.

Zlecane osobom trzecim usługi prawnicze służyły realizacji zadań Urzędu i Gminy Siechnice. Usługi prawnicze zlecane w badanym okresie służyły w sposób pośredni zaspakajaniu potrzeb mieszkańców Gminy Siechnice²⁴.

(dowody: akta kontroli str. 11-13, 106-178, 402-403)

4. Wyboru wykonawców, realizujących w badanym okresie usługi prawnicze na rzecz Urzędu, dokonywano w oparciu o uregulowania wewnętrzne ws. zamówień publicznych w 14²⁵ przypadkach, a w 7²⁶ przypadkach z wolnej ręki, w oparciu o art. 5 ust 1b ww. ustawy.

Do szczegółowego badania prawidłowości postępowania przy udzielaniu zamówień na usługi prawnicze wybrano trzy²⁷ postępowania, zakończone zawarciem umów realizowanych w badanym okresie. Były to postępowania zakończone zawarciem umów pomiędzy Gminą Siechnice a: A) D[...] oznaczoną nr. 163/2011, zawartą w dniu 30 czerwca 2011 r., której przedmiotem było świadczenie usług doradztwa prawnego polegających na zastępstwie procesowym i doradztwie w postępowaniu o zwrot nadpłaty w podatku VAT poprzedzonego analizą zasadności podniesienia roszczeń w wyniku oceny możliwości optymalizacji rozliczeń VAT dokonywanych przez Gminę Siechnice, B) Kancelarią Adwokacką PN na usługi prawnicze w zakresie świadczenia pomocy prawnej podczas postępowań w sprawie określenia wysokości zobowiązania podatkowego przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjnego od nieruchomości za lata 2005 – 2011, zawartą w dniu 30 czerwca 2011 r.,

²² Dotyczyło to środków na realizację umowy z D[...].

²³ Dz. U. z 2013 r., poz. 885 ze zm.

²⁴ Poprzez np. pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych lub odzyskiwanie spornych należności, lub niedopuszczenie do zapłaty spornych zobowiązań przez Gminę, które następnie służyły zaspakajaniu potrzeb mieszkańców (poprzez realizację zadań miejscowych w ramach zadań ujętych w rocznych budżetach Gminy Siechnice).

²⁵ Umowa z Kancelarią Radcy Prawnego AW z dnia 2 stycznia 2013 r., umowy z Kancelarią Adwokacką A B [...] z dnia: 26 maja 2014 r., 1 sierpnia 2014 r., 1 lutego 2015 r., 27 lutego 2014 r., 4 marca 2015 r., 19 marca 2015 r. (4 umowy), 15 maja 2015 r., umowa z Kancelarią Radcy Prawnego BK z 6 czerwca 2014 r., umowa z Kancelarią Radcy Prawnego AM z dnia 12 marca 2015 r. i umowa z GD z 10 czerwca 2015 r.

²⁶ Umowa z ŁB z dnia 23 marca 2013 r., umowa z Kancelarią Radcy Prawnego AM z dnia 7 lutego 2014 r., umowy z Kancelarią Radcy Prawnego AW z dnia: 8 stycznia 2014 r. (2 umowy) i 29 stycznia 2014 r., D[...] z 30 czerwca 2011 r. i umowa z Kancelarią Adwokacką PN z Wrocławia z 30 czerwca 2011 r.

²⁷ O najwyższej wartości wydatków poniesionych w badanym okresie.

C) Kancelarią Radcy Prawnego AW na świadczenie stałej pomocy prawnej, zawartą 2 stycznia 2013 r.

Łączna wartość wynagrodzeń umownych²⁸ wybranych do szczegółowego badania usług wynosiła 784 005,08 zł, tj. 74,4% ostatecznej kwoty wynagrodzeń umownych usług prawniczych zleconych podmiotom trzecim i/lub skutkujących wydatkami w badanym okresie (1 053 992,08 zł). Łączna wartość wydatków poniesionych w badanym okresie na realizację wybranych usług prawniczych wynosiła 1 248 297,80 zł, tj. 88,0% łącznej kwoty wydatków poniesionych w badanym okresie na realizację usług prawniczych (1 418 898,80 zł).

Analiza badanych postępowań wykazała między innymi, że:

- 1) postępowanie zakończone zawarciem umowy oznaczonej wcześniej literą A) prowadzono w trybie z wolnej ręki w oparciu o art. 66 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 b ustawy Pzp,
- 2) dla postępowania zakończonego zawarciem umowy oznaczonej wcześniej literą B) przekazane dokumenty postępowania o udzielenie zamówienia publicznego nie pozwalają na jednoznaczne określenie trybu, w jakim prowadzono to postępowanie²⁹,
- 3) w pozostałym badanym szczegółowo postępowaniu (zakończonym zawarciem umowy oznaczonej wcześniej literą C) analiza przekazanej dokumentacji wykazała, że nie przestrzegano wewnętrznych uregulowań ws. zamówień publicznych, pomimo kwalifikowania ich do realizacji w procedurach określonych w tych uregulowaniach, szczególnie w zakresie szacowania wartości zamówienia i dokumentowania przebiegu procesu udzielania zamówienia,
- 4) nie było pisemnych uzasadnień udzielania zamówień na badane usługi prawnicze i badania opłacalności ich zlecenia podmiotom zewnętrznym, a niezatrudnianemu radcy prawnemu.

(dowody: akta kontroli str. 11-13, 38-61, 159-178)

5. W analizowanych szczegółowo umowach istniały zapisy, które w ocenie NIK, nie w pełni zabezpieczały interesy Gminy Siechnice i mogły potencjalnie negatywnie wpływać na finanse tej Gminy w przyszłości.

(dowody: akta kontroli str. 159-178)

6. Przedmiotem analizowanych szczegółowo usług zleconych przez Gminę Siechnice podmiotom zewnętrznym były usługi prawnicze, gdyż:

- przedmiotem umowy nr 163/2011 zawartej z D[...] zawartej w dniu 30 czerwca 2011 r., było świadczenie usług doradztwa prawnego polegających na zastępstwie procesowym i doradztwie podatkowym w postępowaniu o zwrot nadpłaty w podatku VAT, realizowaną przez ww. kancelarię,
- przedmiotem umowy zawartej z Kancelarią Adwokacką PN, zawartej w dniu 30 czerwca 2011 r., było świadczenie pomocy prawnej podczas postępowań w sprawie określenia wysokości postępowania podatkowego od nieruchomości za lata 2005 – 2011, realizowaną przez ww. kancelarię,
- przedmiotem umowy zawartej z Kancelarią Radcy Prawnego AW, zawartej w dniu 2 stycznia 2013 r. było świadczenie stałej pomocy prawnej.

(dowody: akta kontroli str. 159, 171, 175)

²⁸ Według danych zamieszczonych w zestawieniu pn. „Wybrane dane dotyczące zawartych umów”.

²⁹ Burmistrz wskazuje dokumenty określające, że postępowanie to prowadzono w trybie z wolnej ręki w oparciu o art. 66 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 b ustawy Pzp. Niemniej inne dokumenty i wyjaśnienia wskazują, że prowadzono je w trybie wewnętrznych uregulowań ws. zamówień publicznych.

W działalności kontrolowanej jednostki w zakresie zlecania usług prawniczych podmiotom zewnętrznym stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zlecenie usług notarialnych odbywało się bez przeprowadzania postępowania o udzielenie zamówień publicznych według procedur wewnętrznych ws. zamówień publicznych. Skutkowało to wydatkowaniem środków publicznych w wysokościach maksymalnych opłat za wykonane czynności notarialne. Z pominięciem wewnętrznych uregulowań ds. zamówień publicznych udzielono ww. zamówień o łącznej wartości 10 485,94 zł, w tym: 2.302,07 zł w 2013 r., 5.527,60 zł w 2014 r. i 2.656,27 zł w I półroczu 2015 r.

Przyczyny zlecenia wykonania usług notarialnych bez stosowania regulacji wewnętrznych przy ich zleceniu - Burmistrz oraz kierownik Wydziału Gospodarki Przestrzennej, Rolnictwa i Ochrony Środowiska tłumaczyli, że przy zleceniu tych usług nie kierowano się żadnym z kryteriów poza możliwością sporządzenia aktów notarialnych w danym terminie (w miarę potrzeb). Zdaniem składających wyjaśnienia „(...) notariusz w zakresie swoich uprawnień, działa jako osoba zaufania publicznego, korzystając z ochrony przysługującej funkcjonariuszom publicznym, wobec czego zasadnym było bez dodatkowej umowy zlecenie sporządzania dokumentów wyłącznie w formie aktów notarialnych(...)”.

Ponadto wyjaśniający wskazali, że nie stosowano przetargów ani zapytań ofertowych, ponieważ żaden z notariuszy nie przystępuje do takich postępowań, zgodnie z kodeksem etyki zawodowej notariusza.

NIK nie podziela przedstawionego stanowiska, bowiem zamówienia na usługi notarialne mogą być przedmiotem zamówień publicznych. Potwierdza to również orzecznictwo Sądu Najwyższego³⁰, a także praktyka. Postępowania o zamówienia publiczne na świadczenie usług notarialnych były już organizowane i brały w nich udział notariusze³¹.

(dowody: akta kontroli str. 38-82, 106-158, 200, 322-332, 673-757)

2. Nienależycie oszacowano wartość udzielonych zamówień w ramach objętych badaniem postępowań na zlecenie usług prawniczych:

- a) w przypadku postępowania, w wyniku którego zawarto umowę z Kancelarią Adwokacką PN w zakresie świadczenia pomocy prawnej podczas postępowań w sprawie określenia wysokości zobowiązania podatkowego od nieruchomości za lata 2005 – 2011 ustalona wartość zamówienia wynosiła 594 589,10 zł (według Protokołu postępowania w trybie zamówienia z wolnej ręki ustalono ją 15 stycznia 2011 r.). Wykazana w Protokole postępowania w trybie zamówienia z wolnej ręki wartość zamówienia była równa sumie wynagrodzenia ryczałtowego netto (43.902,04 zł) i możliwego (potencjalnego) wynagrodzenia ryczałtowego stanowiącego 2,3% wartości netto kwoty podatku od nieruchomości możliwej do uzyskania w wyniku realizacji ww. umowy (550 687,06 zł). W ocenie NIK wartość ta została ustalona w oparciu o dane wynikające z zawartej umowy z wykonawcą, któremu udzielono tego zamówienia. Znajduje to potwierdzenie w wyjaśnieniach byłego Sekretarza Gminy, który wskazał, że dla tego postępowania nie pamięta kwestii szacowania wartości analizowanego zamówienia, lecz pamięta, że sporządzone zostały zaproszenia do

³⁰ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2004 r., sygn. III SZ 4/03.

³¹ Na przykład przetarg na: 1) Świadczenie usług notarialnych na potrzeby Miasta Stołecznego Warszawy (numer ogłoszenia o udzieleniu zamówienia w BZP: 292318 - 2013; data zamieszczenia: 24.07.2013), 2) Obsługa notarialna Urzędu Miasta Krakowa w 2014 roku (numer ogłoszenia o udzieleniu zamówienia w BZP: 35117 - 2014; data zamieszczenia: 21.02.2014), 3) Obsługa notarialna Wydziału Mieszkalnictwa Urzędu Miasta Krakowa w 2015 roku (numer ogłoszenia o udzieleniu zamówienia w BZP: 57417 - 2015; data zamieszczenia: 23.04.2015).

składania ofert, które przekazano drogą elektroniczną (e-mailami) do trzech potencjalnych wykonawców, a otrzymane oferty zestawiała w tabeli (przechowywanej w formie pliku w komputerze). Z tabeli tej wynikało między innymi, że średnie wynagrodzenie brutto, według zebranych ofert wynosiło 1 075 109,32 zł, tj. netto 874 072,62 zł, co stanowiło równowartość 227 682,37 euro. W ocenie NIK zebrane oferty wskazywały rynkową wartość usługi prawniczej przewidywanej do udzielenia podmiotowi zewnętrznemu. W tym przypadku wartość zamówienia ustalona w sposób staranny, tj. zgodny z brzmieniem art. 32 ust. 1 ustawy Pzp wymagała w terminie 3 dni od wszczęcia postępowania, zawiadomienia Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych i podania uzasadnienia faktycznego i prawnego zastosowania trybu udzielenia zamówienia, do czego obligował art. 67 ust. 2 Pzp³².

- b) w przypadku postępowania, w wyniku którego zawarto umowę z D[...] w dniu 30 czerwca 2011 r., której przedmiotem było świadczenie usług doradztwa prawnego polegających na zastępstwie procesowym i doradztwie w postępowaniu o zwrot nadpłaty w podatku VAT poprzedzonego analizą zasadności podniesienia roszczeń w wyniku oceny możliwości optymalizacji rozliczeń VAT dokonywanych przez Gminę Siechnice - wartość szacunkową tego zamówienia ustalono według wyjaśnień Burmistrza w kwocie 1 000,00 zł i 392 700,00 zł (według złożonego wyjaśnienia Burmistrza z dnia 28 sierpnia 2015 r. kwotę tę ustalono w dniu 14 kwietnia 2011 r. i wykazano we wniosku o wszczęcie postępowania).

Zdaniem NIK oszacowanie wartości zamówienia nie zostało dokonane należyłą starannością, wymaganą art. 32 ust. 1 Pzp. Ustalona została w oparciu o przyjęcie do szacowania tylko jednej wartości możliwego do odzyskania podatku VAT (wynikającego z umowy dotyczącej budowy stadionu lekkoatletycznego) w sytuacji, gdy w latach 2007-2011 realizowanych było szereg zadań inwestycyjnych, od których Gmina Siechnice nie odzyskiwała podatku VAT. Ponadto do oszacowanej wartości zamówienia w przedmiotowym postępowaniu przyjęto współczynnik, jaki ustalono z wykonawcą w zawartej z nim umowie. Kwota podatku VAT dla ww. umowy wynosiła 1 309 426,25 zł, a 30% tej kwoty to 392 827,91 zł. Była to kwota porównywalna z kwotą podaną, jako oszacowana wartość zamówienia (392 700,00 zł). Ostatecznie z tytułu realizacji przedmiotowej umowy wypłacono dotychczas w badanym okresie 1 104 552,20 zł (281,3% szacunkowej wartości wskazanej przez Burmistrza). Również w tym przypadku oszacowanie wartości zamówienia w sposób zgodny z art. 32 ust. 1 Pzp powinno skutkować zawiadomieniem Prezesa Urzędu Zamówień publicznych i podaniem uzasadnienia faktycznego i prawnego zastosowania trybu udzielenia zamówienia, do czego obligował art. 67 ust. 2 Pzp.

- c) w przypadku postępowania, w wyniku którego zawarto umowę z Kancelarią Radcy Prawnego AW w dniu 2 stycznia 2013 r., której przedmiotem było świadczenie stałej pomocy prawnej nie udokumentowano sposobu oszacowania wartości zamówienia. Postępowania tego nie prowadzono w żadnym z trybów określonych w Pzp (co oznacza, że wartość ta była niższa niż kwota równoważna 14.000,00 euro, tj. poniżej 56 274,40 zł netto). Wykazywana wartość zamówienia w analizowanym postępowaniu na poziomie 42 000,00 zł była równa kwocie rocznego wynagrodzenia netto, wynikającego z umowy zawartej z wykonawcą w dniu 2 stycznia 2013 r.

³² Dz. U. z 2010 r., Nr 113, poz. 759 ze zm.

W szacowaniu wartości zamówienia nie ujęto wartości wynagrodzenia za zastępstwo procesowe. Wysokość wynagrodzenia netto z tego tytułu wypłaconego wykonawcy usługi udzielanej w przedmiotowym postępowaniu wyniosła w 2013 r. kwotę 49 560,00 zł, co łącznie z wcześniej wzmiankowanym wynagrodzeniem rocznym netto stanowiło kwotę 91 560,00 zł (tj. równowartość 22 778,39 euro). W tym przypadku nieprawidłowe oszacowanie wartości zamówienia skutkowało jego udzieleniem z pominięciem zastosowania Pzp. Zgodnie z art. 32 ust. 1 i 2 Pzp podstawą ustalenia wartości zamówienia jest całkowite szacunkowe wynagrodzenie wykonawcy netto (bez podatku od towarów i usług), ustalone przez zamawiającego z należytą starannością. Powyższe stanowiło również naruszenie postanowień art. 44 ust. 4 ustawy o finansach publicznych oraz art. 7 ust. 3 Pzp, w myśl których Gmina zawiera umowy, których przedmiotem są m.in. usługi na zasadach określonych w Pzp, a zamówienia udziela się wyłącznie wykonawcy wybranemu zgodnie z przepisami ustawy Pzp.

Burmistrz Siechnic, jako kierownik zamawiającego, zgodnie z postanowieniami art. 18 ust. 1 i 2 Pzp, odpowiada między innymi za przygotowanie postępowania o udzielenie zamówienia.

(dowody: akta kontroli str. 11, 13, 159-178, 197-199, 230-231, 240-243, 267, 276-278, 287-290, 399-400, 650-652, 661, 663-669, 758-842)

3. Nieprzestrzeganie w związku z prowadzonymi postępowaniami o udzielenie zamówień publicznych obowiązków wynikających z Pzp:

a) w związku z postępowaniem w wyniku, którego zawarto umowę z Kancelarią Adwokacką PN w zakresie świadczenia pomocy prawnej w sprawie określenia wysokości zobowiązania podatkowego przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjnego od nieruchomości za lata 2005 – 2011:

- do protokołu z postępowania nie dołączono oświadczeń, o których mowa w art. 17 ust. 2 Pzp, czym naruszono art. 96 ust. 2 Pzp;
- protokół z postępowania nie zawierał wszystkich informacji związanych z postępowaniem: [1] wśród osób uczestniczących w postępowaniu nie wymieniono byłego Sekretarza Gminy, Inspektora i zastępcy Skarbnika Gminy, którzy w nim uczestniczyli, [2] nie określono daty prowadzenia negocjacji (czerwiec 2011 r.), [3] podano wartość wynegocjowanej oferty 727 371,75 zł brutto, pomimo niewystępowania takiej kwoty w umowie zawartej z podmiotem, z którym prowadzono negocjacje, [4] Burmistrz pomimo zatwierdzenia dokumentu nie wskazał miejscowości i daty dokonania tej czynności;
- w protokole z postępowania dopisano, że w dniu 31 lipca 2015 r. zamieszczono w Biuletynie Zamówień Publicznych o (dalej „BZP”), ogłoszenie o udzieleniu w dniu 30 czerwca 2011 r. zamówienia publicznego w wyniku przeprowadzenia opisywanego w przedmiotowym protokole postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Nastąpiło to dopiero po ponad 4 latach od dnia zawarcia umowy. Świadczy to o niedochowaniu wynikającego z art. 95 ust. 1 Pzp, obowiązku niezwłocznego (po zawarciu umowy) zamieszczenia ogłoszenia o tym fakcie w BZP oraz wynikającego z art. 96 ust. 1 i 2 Pzp, nakazującego prowadzenie protokołu postępowania o udzielenie zamówienia w trakcie prowadzenia postępowania i załączania do niego ofert, opinii biegłych, oświadczeń i innych dokumentów i informacji związanych z prowadzonym postępowaniem. Ponadto zgodnie z postanowieniem § 2 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów 26 października 2010 r. w sprawie protokołu

postępowania o udzielenie zamówienia publicznego³³ protokół podpisuje osoba go sporządzająca oraz kierownik zamawiającego. Wzór wzmiankowanego protokołu (stanowiący załącznik nr 6 do ww. rozporządzenia) zawierał zapis wskazujący, na konieczność zamieszczenia miejscowości, daty i podpisu osoby go zatwierdzającej;

- w ogłoszeniu o udzieleniu zamówienia, zamieszczonym w Biuletynie Zamówień Publicznych wskazano nierzetelne dane w zakresie liczby otrzymanych ofert (jedna), gdy w rzeczywistości otrzymano, co najmniej trzy oferty;

b) w przypadku postępowania, w wyniku którego zawarto umowę z D[...] w dniu 30 czerwca 2011 r., której przedmiotem było świadczenie usług doradztwa prawnego polegających na zastępstwie procesowym i doradztwie w postępowaniu o zwrot nadpłaty w podatku VAT poprzedzonego analizą zasadności podniesienia roszczeń w wyniku oceny możliwości optymalizacji rozliczeń VAT dokonywanych przez Gminę:

- protokół postępowania: [1] nie zawierał informacji wynikających z załączników do tego protokołu (nie wymieniono Skarbnika Gminy Siechnice, chociaż z jej oświadczenia sporządzonego w trybie art. 17 ust. 2 Pzp wynikało, że wykonywała ona czynności w postępowaniu o udzielenie zamówienia), [2] ostatecznie sporządziła go osoba, która rozpoczęła pracę w Biurze Umów i Zamówień Publicznych w marcu 2013 r., gdy postępowanie zakończono w czerwcu 2011 r.; [3] Burmistrz pomimo zatwierdzenia dokumentu nie wskazał miejscowości i daty dokonania tej czynności. W tym przypadku także naruszony został, wynikający z art. 95 ust. 1 Pzp, obowiązek niezwłocznego (po zawarciu umowy) zamieszczeni ogłoszenia o tym fakcie w BZP. Obowiązek ten został dopełniony dopiero 31 sierpnia 2015 r., tj. po upływie ponad 4 lat od zawarcia umowy o świadczenie wzmiankowanych usług.
- Również w tym przypadku nie dochowano, wynikającego z art. 96 ust. 1 i 2 Pzp, obowiązku nakazującego prowadzenie protokołu postępowania o udzielenie zamówienia w trakcie prowadzenia postępowania i załączania do niego ofert, opinii biegłych, oświadczeń i innych dokumentów i informacji związanych z prowadzonym postępowaniem. Świadczy o tym m.in. fakt sporządzenia protokołu przez kierownika Biura Umów i Zamówień Publicznych, który stanowisko to zajmuje dopiero od 12 marca 2013 r. Ponadto zgodnie z postanowieniem § 2 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów 26 października 2010 r. w sprawie protokołu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego protokół podpisuje osoba go sporządzająca oraz kierownik zamawiającego. Wzór wzmiankowanego protokołu (stanowiący załącznik nr 6 do ww. rozporządzenia) zawierał zapis wskazujący, na konieczność zamieszczenia miejscowości, daty i podpisu osoby go zatwierdzającej.

Burmistrz wyjaśnił, że protokoły zostały zatwierdzone niezwłocznie po ich wytworzeniu w takim stanie jak pozwalała na to istniejąca dokumentacja, zwłaszcza, że część z czynności miała charakter ustny. Kwoty dotyczące wartości umów wynikały z szacowania wynagrodzenia prowizyjnego, a ich wartość ostateczna wynikać będzie z faktycznie wypłaconych wynagrodzeń, tym samym w protokołach byliśmy zobowiązani do wskazania kwoty wynikającej z oszacowania wynagrodzenia należnego na dzień zawarcia umowy. Ponadto w odniesieniu do przekazania ogłoszeń o udzieleniu zamówienia z wolnej ręki z opóźnieniem ponad czteroletnim w stosunku do dat zawarcia umów stwierdził, że nie miał wiedzy, iż komórka merytoryczna nie przekazała informacji komórce zamówień publicznych.

³³ Dz. U. z 2010 r. Nr 223, poz. 1458.

Przyczynę niewpisania daty i miejsca zatwierdzania analizowanych protokołów wyjaśnił, że miejscem zatwierdzenia protokołów był Urząd Miejski w Siechnicach, a za datę zatwierdzenia protokołu z postępowania na świadczenie pomocy prawnej w sprawie ustalenia wysokości zobowiązania podatkowego od nieruchomości przyjął 15 czerwca 2011 r., a dla drugiego z postępowań 31 sierpnia 2015 r. Niedochowanie obowiązku załączania do protokołu ofert, opinii biegłych, oświadczeń i innych dokumentów i informacji związanych z prowadzonym postępowaniem wyjaśnił, że nie załączano umów, gdyż są one rejestrowane w Wydziale Organizacyjno-Prawnym i tam przechowywane, a zamieszczanie dodatkowych egzemplarzy stanowi według niego nieuzasadnione powielanie dokumentów istniejących i rejestrowanych w Urzędzie.

Wyjaśnienia Burmistrza nie zasługują na uwzględnienie, gdyż wymienione nieprawidłowości wynikają z nieprzestrzegania przepisów Pzp, w tym uregulowań zawartych w art. 96 ust. 2 Pzp.

(dowody: akta kontroli str. 171-173, 201-225, 234-235, 239, 240, 244-245, 251, 260, 376-378, 381-382, 390, 84-849)

4. Umowę z dnia 30 czerwca 2011 r. z Kancelarią Adwokacką PN zawarto pomimo niezłożenia kontrasygnaty Skarbnika Gminy, która wyjaśniła, że niezłożenie kontrasygnaty na ww. umowie spowodowane było nieprecyzyjnym ujęciem w zapisach umowy warunków wypłaty wynagrodzenia określonego w pkt 2. 2 ppkt 1b, także po zmianie pierwotnego zapisu w aneksie z sierpnia 2011 r. Burmistrz wyjaśnił, że podczas analizowania tej umowy należy brać pod uwagę cel jej zawarcia i zgodne ustalenia stron umowy, skutkujące wynegocjowaniem rozliczeń usług eksperckich w sposób w niej przedstawiony. W sprawie braku kontrasygnaty Skarbnika na przedmiotowej umowie wyjaśnił, że według niego nie ma niebezpieczeństwa realizowania wydatku na wynagrodzenie umowne bez odpowiednich zapisów w uchwale budżetowej, sygnalizowanego przez Skarbnika. Niemniej w grudniu 2011 r. wydał ówczesnemu Sekretarzowi Gminy Siechnice polecenie sporządzenia stosownego aneksu, które nie zostało wykonane. W sprawie nieskorzystania z uprawnienia wynikającego z art. 46 ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym³⁴, Burmistrz wyjaśnień nie złożył.

Zdaniem NIK powyższym działaniem naruszono wymóg wynikający z art. 46 ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym.

(dowody: akta kontroli str. 171-173, 175-178, 394-398, 402-403, 651, 653, 843 853-854)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W ocenie NIK, w Umowie na świadczenie usług doradztwa prawnego nr 163/2011 dotyczącej tzw. optymalizacji rozliczeń VAT, zawartej z D[...] w dniu 30 czerwca 2011 r. zawarto zapisy nie w pełni zabezpieczające interes Gminy wskazujące, że:

- a) zamawiający nie może samodzielnie lub przy pomocy innych podmiotów realizować optymalizacji rozliczeń VAT zgodnie z założeniami przez wykonawcę bez uniknięcia kar umownych w podwójnej wysokości wynagrodzenia, także w przypadku odstąpienia od umowy – § 8 ust. 5,
- b) zamawiający zgodził się na ograniczenie odpowiedzialności wykonawcy za skutki jego działań tylko do wysokości wypłaconego wynagrodzenia, a nie do wysokości faktycznie poniesionych szkód przy jednoczesnym zgodzeniu się na pokrycie pełnych szkód przez niego – § 9 ust. 1 i 2.

(dowody: akta kontroli str. 175-178, 402-403, 651, 653, 843, 845-849, 853-854)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność Urzędu w zakresie zlecenia usług prawniczych podmiotom zewnętrznym.

³⁴ Dz. U. z 2013 r., poz. 594.

3. Prawdliwość realizacji umów na usługi prawnicze

1. Umowy na świadczenie usług doradztwa prawnego z D[...] nie zmieniano do dnia zakończenia czynności kontrolnych.

Umowę o świadczenie pomocy prawnej z Kancelarią Adwokacką PN zmieniono w dniu 1 sierpnia 2011 r. Zmiana ta uszczegóławiała sposób wypłaty części prowizyjnej wynagrodzenia umownego. Umowa ta (wraz z aneksem) nie zostały kontrasygnowane przez Skarbnika Gminy.

W umowie z Kancelarią Radcy Prawnego AW skrócono czas jej obowiązywania o 1 miesiąc w wyniku rozwiązania jej na mocy porozumienia zawartego w Aneksie nr 1 z 6 listopada 2013 r.

(dowody: akta kontroli str. 159-178, 394-397, 845-849)

2. Umowa z D[...] była realizowana zgodnie z postanowieniami w niej zawartymi, tj. w terminach z niej wynikających i w pełnym zakresie. Podobnie Umowa z Kancelarią Radcy Prawnego AW została zrealizowana do 30 listopada 2013 r. w pełnym zakresie i w terminach wynikających z zapisów umownych.

Umowa o świadczenie pomocy prawnej w oznaczonym zakresie z 30 czerwca 2011 r. została wykonana w pełnym zakresie przedmiotu zamówienia. Niemniej z uwagi na brak w Urzędzie wszystkich dokumentów³⁵ dotyczących realizacji przedmiotu zamówienia nie można ocenić terminowości realizacji świadczonej usługi, tym bardziej, że nie osiągnięto zakładanego rezultatu w postaci zwiększenia opodatkowania podatkiem od nieruchomości w latach 2006-2011.

(dowód: akta kontroli str. 402-403, 855-856)

3. Wynagrodzenie z tytułu realizacji Umowy z D[...] w badanym okresie były wypłacane po uzyskaniu zwrotów nadpłat podatku VAT z urzędu skarbowego, tj. zgodnie z zapisami umownymi w zakresie wysokości i terminów. Z tytułu realizacji ww. umowy wypłacono w 2013 r. łącznie wynagrodzenie w wysokości 1 104 552,20 zł. Ponadto wynagrodzenie z tytułu realizacji umowy jak wyżej wypłacono w 2012 r. w łącznej wysokości 1 353,12 zł i 1 lipca 2015 r. w kwocie 23 700,50 zł.

Wynagrodzenie z tytułu realizacji Umowy z Kancelarią Radcy Prawnego AW było wypłacane ryczałtowo za miesiąc świadczenia usługi, bez odbioru protokolarnego i bez prowadzenia szczegółowej ewidencji czasu pracy w Urzędzie oraz za koszty zastępstwa procesowego na podstawie faktur wystawianych przez wykonawcę usługi. Rejestrowano komputerowo wykaz spraw prowadzonych przez wykonawcę w Sądach. Wypłaty wynagrodzenia dokonywane były w terminach wynikających z ww. umowy. Niemniej wystąpiły przypadki realizacji wypłaty wynagrodzenia za koszty zastępstwa procesowego niezgodnie z zapisami umownymi, co szczegółowo zostało opisane w dalszej treści niniejszego wystąpienia. W 2013 r. wykonawcy ww. usługi wypłacono wynagrodzenie w łącznej wysokości 107 745,60 zł.

Wynagrodzenie z tytułu realizacji Umowy z Kancelarią Adwokacką PN zostało wypłacone w części wynagrodzenia ryczałtowego, w terminach wynikających z zapisów umownych i uzgodnień z wykonawcą ww. usługi. Wynagrodzenia prowizyjnego do dnia 11 września 2015 r. nie wypłacono, gdyż nie osiągnięto wpływów w postaci zwiększenia wymiaru podatku od nieruchomości. W 2013 r. wykonawcy ww. pomocy prawnej wypłacono wynagrodzenie ryczałtowe w łącznej wysokości 36 000,00 zł. Ponadto w 2011 r. wypłacono wynagrodzenie ryczałtowe w łącznej wysokości 36 000,00 zł.

Wyżej wzmiankowaną umowę Urząd uznał za w pełni wykonaną.

³⁵ Np. wniosków do prokuratora o wszczęcie postępowania w przedmiocie skarg na decyzje Samorządowego Kolegium Odwoławczego we Wrocławiu.

W sprawie przyczyn uznania Umowy o świadczenie pomocy prawnej w oznaczonym zakresie za zrealizowaną Zastępca Skarbnika Gminy wyjaśniła, że uzyskano wyroki i postanowienia sądów administracyjnych, które zakończyły postępowanie w sprawie określenia wysokości zobowiązania podatkowego w podatku od nieruchomości, co stało się powodem uznania przedmiotowej umowy za zrealizowaną w pełni.

Nie osiągnięto jednakże żadnych dodatkowych wpływów w podatku od nieruchomości. Spowodowane było to przedawnieniem należności w tym podatku za 2006 r. w wyniku późnego rozpoczęcia postępowania (decyzja wymiarowa wydana została 14 lipca 2010 r.) i długotrwałości procesu odwoławczego i skargowego (wyrok oddalający skargę kasacyjną wydany w dniu 26 lutego 2015 r., tj. ponad trzy lata po upływie terminu przedawnienia, który nastąpił z końcem 2011 r.), a w procesie odwoławczym nie było podstaw do przerwania biegu tego procesu do dnia przedawnienia. Decyzja wymiarowa podatku od nieruchomości za 2007 r. wydana została dopiero 28 grudnia 2012 r. i nieskutecznie dostarczona podatnikowi, co wyeliminowało ją z obrotu prawnego. Decyzje wymiarowe za lata 2008-2011 i ponadto za lata 2012-2013 zostały uchylone stosownymi decyzjami Samorządowego Kolegium Odwoławczego we Wrocławiu lecz skargi Prokuratora Rejonowego w Oławie na te decyzje zostały dostarczone do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu po upływie terminu na ich dostarczenie, co było podstawą do ich odrzucenia³⁶. Zastępca Skarbnika Gminy wyjaśniła, że uznano, iż nie sposób przypisać odpowiedzialności za przedawnienie zobowiązań podatkowych za lata 2006-2007 konkretnym osobom lub podmiotom. Natomiast z uzasadnienia do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z 14 lutego 2014 r. (I SA/Wr 2382/13) wynikało, że przyczyną uznania decyzji wymiarowej za 2007 r. za niedoręczoną było to, że jej adresatem była spółka zatrudniająca pełnomocników podatnika, a nie którykolwiek z pełnomocników, co zniweczyło skuteczność doręczenia.

(dowody: akta kontroli str. 13, 159-178, 371-389, 536-649, 850-851, 855-864, 903-910)

4. W badanym okresie wykonawcom analizowanych szczegółowo postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, w tym realizacji umów zawartych po przeprowadzeniu wspomnianych postępowań nie wypłacono wynagrodzeń z innych tytułów niż za świadczone usługi prawnicze.

(dowód: akta kontroli str. 13, 159-178, 371-389, 536-649, 850-851)

5. W wyniku realizacji badanych szczegółowo umów na usługi prawnicze Gmina Siechnice:

- odzyskała podatek VAT w łącznej wysokości 2 999,5 tys. zł, w tym w 2 806,8 tys. zł w 2012 r. i 192,7 tys. zł w 2013 r.,
- zabezpieczono interes prawny, w co najmniej 24 postępowaniach przed sądami, które spowodowały zasądzenie na rzecz Gminy Siechnice należności spornych w łącznej wysokości 1 110,5 tys. zł od osób fizycznych i podmiotów gospodarczych.

(dowody: akta kontroli str. 344-354, 439-440, 852)

6. W badanym okresie Urząd nie był kontrolowany w zakresie udzielania zamówień publicznych na usługi prawnicze przez podmioty zewnętrzne i Radę Miejską Siechnic i jej komisje.

W okresie jak wyżej do Urzędu nie wpłynęła ani jedna skarga lub wniosek dotyczący zlecenia usług prawniczych podmiotom zewnętrznym.

(dowody: akta kontroli str. 320-321, 402-403)

³⁶ Data nadania przesyłki przez Prokuratora poprzez [...] nie stanowi daty jej dostarczenia, gdyż ten operator, wybrany w drodze przetargu, nie jest jednakże operatorem wyznaczonym w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. Prawo pocztowe.

W działalności kontrolowanej jednostki w zakresie realizacji umów na usługi prawnicze stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nienależnie wypłacono Kancelarii Radcy Prawnego AW (podwójnie) koszty zastępstwa procesowego w procesie I Nc [...] dotyczącego AS. Urząd otrzymał z Kancelarii Radcy Prawnego AW fakturę VAT nr 1/12/2013 z 4 grudnia 2013 r. opiewająca na kwotę brutto 58 818,60 zł z tytułu wynagrodzenia umownego – za koszty zastępstwa procesowego według załącznika. Kwotę jak wyżej przelano w dniu 27 grudnia 2013 r. Faktura ta następnie została skorygowana do kwoty 54 390,60 zł (fakturą VAT korekta nr 01/12/2012 z 13 grudnia 2013 r.), którą rozliczono w dniu 3 stycznia 2014 r. W zapłaconej i rozliczonej kwocie znajdowały się koszty zastępstwa procesowego w sprawie przeciwko AS wynoszące 600,00 zł + podatek VAT w kwocie 138,00 zł. Wcześniej, bo w dniu 2 września 2013 r. na podstawie faktury VAT ww. Kancelarii (nr 1/8/2013 z 20 sierpnia 2013 r.) rozliczono koszty zastępstwa procesowego przeciwko AS (I Nc [...]) w kwocie 600,00 zł brutto i kwotę tę przelano w dniu 23 września 2013 r.

Wszystkie wyżej wymienione faktury zatwierdzili do wypłaty Skarbnik Gminy i Zastępca Burmistrza. Pod względem merytorycznym pierwsze dwie z wymienionych wcześniej faktur zatwierdziła była Sekretarz Gminy, a trzecią była kierownik Wydziału Inwestycyjno-Komunalnego.

Pracownicy odpowiedzialni za dokonanie opisu merytorycznego wskazanych faktur wyjaśnili, że nie pamiętają okoliczności związanych z zaistniałą dekretacją dokumentów księgowych.

(dowody: akta kontroli str. 344-355, 416-417)

2. Nienależnie wypłacono dla Kancelarii Adwokackiej PN kwotę 18 000,00 zł tytułem wynagrodzenia ryczałtowego w związku z realizacją umowy z tym podmiotem. Umowne wynagrodzenie ryczałtowe z umowy jak wyżej miało wynosić 54 000,00 zł brutto, a na podstawie otrzymanych czterech faktur³⁷ wypłacono łącznie 72 000,00 zł brutto.

Wszystkie wyżej wymienione faktury zatwierdzili do wypłaty Skarbnik Gminy i Zastępca Burmistrza. Pod względem merytorycznym pierwszą zatwierdził Burmistrz, drugą były Sekretarz Gminy, a dwie ostatnie Zastępca Skarbnika Gminy.

W toku kontroli, w dniu 4 sierpnia 2015 r. Urząd wezwał Kancelarię Adwokacką PN z Wrocławia do zwrotu kwoty 18.000,00 zł, jako niesłusznie pobranego wynagrodzenia umownego. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych, tj. 11 września 2015 r. ww. kwota nie została zwrócona.

(dowody: akta kontroli str. 171-174, 371-388, 396, 468-470)

3. Nierzetelne rozliczanie kosztów zastępstwa procesowego wynikających z umowy zawartej z Kancelarią Radcy Prawnego AW. W umowie tej ustalono, że wynagrodzenie dodatkowe z tytułu prowadzonych postępowań sądowych i egzekucyjnych składające się z kosztów zastępstwa prawnego przyznanych przez Sąd lub Komornika Sądowego powiększone zostanie o podatek VAT.

Koszty zastępstwa procesowego Urząd rozliczał w dwojaki sposób:

- 1) zgodnie z umową, tj. pełne koszty zastępstwa prawnego stanowiły wartość netto wynagrodzenia, które powiększono o podatek VAT wg stawki 23%.

³⁷ [1] 22/2011 z 31 października 2011 r. na kwotę 18.000,00 zł brutto, którą rozliczono 29 grudnia 2011 r., a środki pieniężne przelane zostały 9 stycznia 2012 r., [2] 26/2011 z 19 grudnia 2011 r. na kwotę 18.000,00 zł brutto, którą rozliczono 31 maja 2012 r., a środki pieniężne przelane zostały w dniu 1 czerwca 2012 r., [3] 05/2015 z 14 kwietnia 2015 r. na kwotę 18.000,00 zł brutto, którą rozliczono 20 kwietnia 2015 r., a środki pieniężne przelane zostały 20 kwietnia 2015 r., [4] 06/2015 z 15 kwietnia 2015 r. na kwotę 18.000,00 zł brutto, którą rozliczono 20 kwietnia 2015 r., a środki pieniężne przelane zostały 20 kwietnia 2015 r.

Dotyczyło to faktury nr 1/12/2013 z 4 grudnia 2013 r. skorygowanej fakturą nr 01/12/2013 z 13 grudnia 2013 r.,

- 2) niezgodnie z umową, tj. pełne koszty zastępstwa prawnego stanowiły wartość brutto wynagrodzenia. Dotyczyło to faktur o nr.:
- 1/8/2013 z 20 sierpnia 2013 r. na kwotę 600,00 zł, zaniżenie wynagrodzenia o 138,00 zł,
 - 2/8/2013 z 20 sierpnia 2013 r. na kwotę 3600,00 zł, zaniżenie wynagrodzenia o 828,00 zł,
 - 3/8/2013 z 20 sierpnia 2013 r. na kwotę 1800,00 zł, zaniżenie wynagrodzenia o 414,00 zł.

Ponieważ wynagrodzenie z faktury nr 1/8/2013 było wynagrodzeniem podwójnie opłaconym (patrz pkt 1 ww. nieprawidłowości), to łączne zaniżenie umownego wynagrodzenia dodatkowego wyniosło 1 242,00 zł.

Faktury rozliczone niezgodnie z umową do zapłaty zatwierdzili Skarbnik Gminy i jej zastępca oraz Burmistrz i jego zastępca. Pod względem merytorycznym tylko pierwsza z wymienionych faktur była zatwierdzona pozostałe dwie nie.

Pracownicy odpowiedzialni za dokonanie opisu merytorycznego wskazanych faktur wyjaśnili, że nie pamiętają okoliczności związanych z zaistniałą dekretacją dokumentów księgowych.

(dowody: akta kontroli str. 175-178, 344-370/416-417)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzenia nieprawidłowości działalność Urzędu w zakresie realizacji umów prawniczych.

IV. Wnioski

Wnioski
pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, *Najwyższa Izba Kontroli*, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁸, wnosi o:

1. Dokonywanie oceny okresowej radcy prawnego zgodnie z postanowieniami ustawy *o pracownikach samorządowych* z uwzględnieniem postanowień art. 16 ust. 1 ustawy *o radcach prawnych*.
2. Zlecenie zamówień publicznych na usługi prawne z zachowaniem zasady optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów, poprzedzonych analizą potrzeb oraz korzyści w tym zakresie i pisemnym udokumentowaniem zlecenia zamówienia.
3. Dokonywanie starannego i udokumentowanego szacowania wartości zamówień publicznych.
4. Rzetelne dokumentowanie czynności prowadzonych w ramach postępowań o udzielenie zamówienia publicznego prowadzonych na podstawie ustawy Pzp, w tym w zakresie dołączania do protokołu postępowania wszystkich wymaganych załączników z zawartą z wykonawcą umową, sporządzania ww. protokołu w trakcie postępowania o udzielenie zamówienia, niezwłocznego zamieszczania ogłoszeń o udzieleniu zamówienia publicznego.
5. Zapewnienie interesów Gminy Siechnice w trakcie negocjacji warunków wykonania zleczanych usług prawniczych, między innymi poprzez rzetelne przenoszenie istotnych warunków realizacji zamówienia ustalonych w zaproszeniu do złożenia oferty i w złożonych ofertach, w tym szczególnie zapisów umożliwiających dochodzenie kar umownych i odszkodowań za nienależyte wykonanie przedmiotu umowy z możliwością jej rozwiązania z winy wykonawcy.

³⁸ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096.

6. Podjęcie działań zapewniających zgodne z zawartymi umowami rozliczenie zrealizowanych czynności prawniczych przez Kancelarię Radcy Prawnego AW i Kancelarią Adwokacką PN z Wrocławia.
7. Poinformowanie NIK o zwrocie przez Kancelarię Adwokacką PN z Wrocławia niesłusznie pobranego wynagrodzenia umownego w kwocie 18.000,00 zł.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, dnia 15 października 2015 r.

Kontroler

Jakub Mucha
specjalista kontroli państwowej

.....
Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
Dyrektor

z up.

Radosław Kujawiński
Wicedyrektor

DYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
we Wrocławiu
z up. *Radosław Kujawiński*

Radosław Kujawiński
.....
Wicedyrektor
Podpis

Met. Bf